

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Pieklūstamība kā konkurences priekšrocība

Preču un pakalpojumu uzraudzības departamenta
Vadošā eksperte
Astrīda Mosa

2025.gada 5.jūnijs

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Ievads

Kas ir pieklūstamība?
Kāpēc pieklūstamība ir svarīga?

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Ievads

Kas ir pieklūstamība?

- Prece un pakalpojums pieejams visiem, arī cilvēkiem ar invaliditāti.
- Ikviens var pilnvērtīgi izmantot preci un pakalpojumu.
- Gan ētiska, gan likumiska prasība.

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Ievads

Kāpēc **pieklūstamība** ir svarīga?

- Iekļaušanu sabiedrību
- Sabiedrības novecošanās
- Tirgus paplašināšana
- Inovācijas

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Cik personām Latvijā pieklūstamība ir nozīmīga?

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem
Iedzīvotāju skaits
2024.gada sākumā:

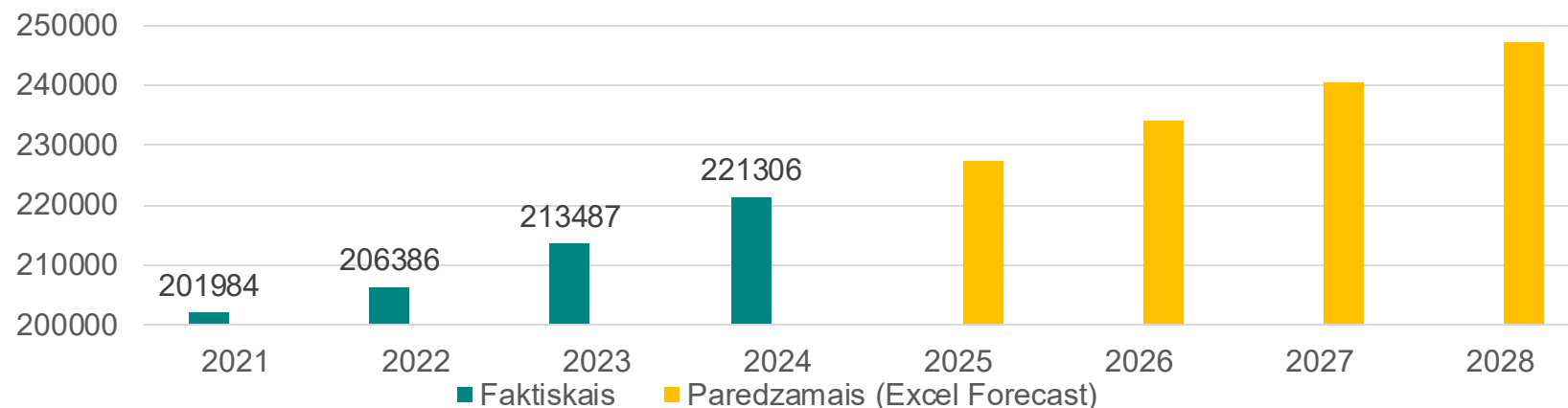
1 871 882

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Saskaņā ar Centrālā statistikas pārvaldes datiem

Kopējais personu ar invaliditāti skaits

1 871 882
12%

Iedzīvotāju skaits 2024.gada sākumā

Latvijas iedzīvotāju bija invaliditāte (2024.gadā)

**Cik Latvijā ir kopumā personu, kam ir
funkcionēšanas traucējumi?**

[Oficiālās statistikas portāls.](https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_VES_VD_VDE/VDE070/)

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_VES_VD_VDE/VDE070/ [sk.04.06.2025]

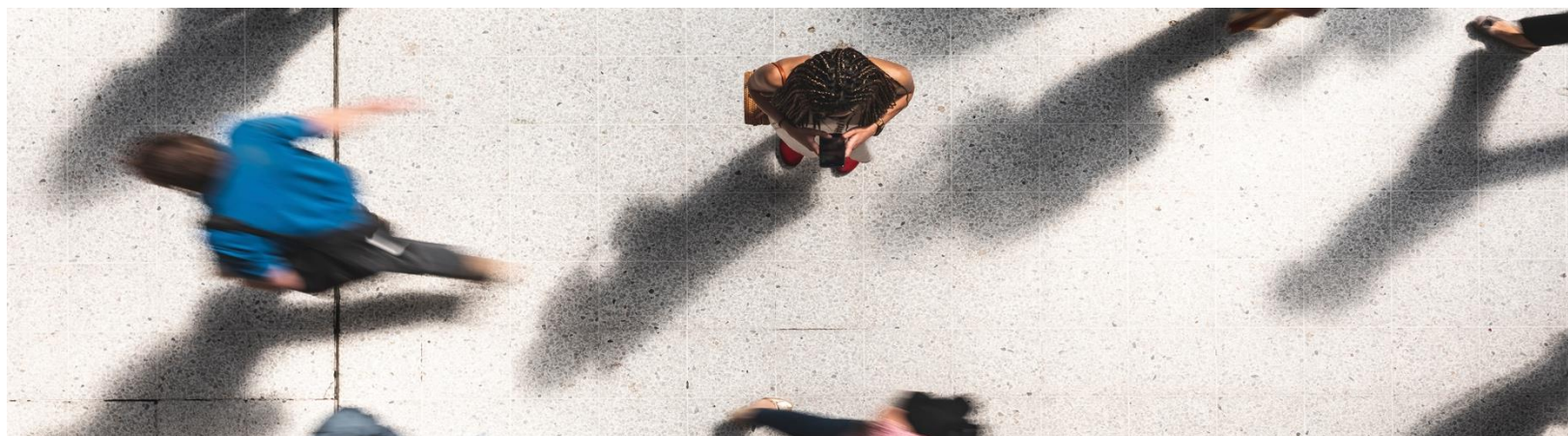

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Pieklūstamība mūsdienu uzņēmējdarbības vidē

Pieaugošais pieprasījums pēc pieklūstamības, tostarp

- Digitālās vides pieklūstamība
- Preču (iekārtu) fiziskā pieklūstamība
- Pakalpojumu pieklūstamība
- Vides pieklūstamība

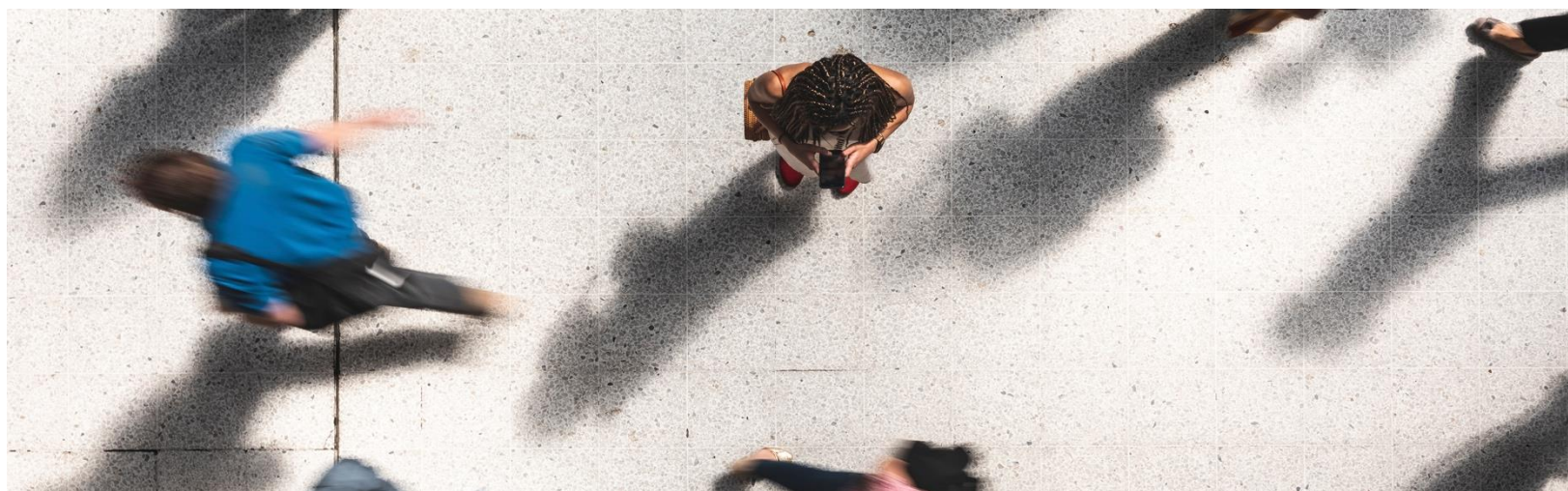

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Pieklūstamības prasības precēm un pakalpojumiem

Sākot ar 28.06.2025. uz konkrētām precēm un pakalpojumiem attieksies pieklūstamības prasības:

- Preču un pakalpojumu pieklūstamības likums
- Ministru kabineta 27.02.2024. noteikumi Nr.128 "Preču un pakalpojumu pieklūstamības prasības"

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Preču un pakalpojumu pieklūstamības likums (PPPL)

Likuma mērķis:

Veicināt preču un pakalpojumu pieklūstamību **personām ar invaliditāti un citām personām ar ilgstošiem traucējumiem**, lai nodrošinātu viņu pilnvērtīgu līdzdalību sabiedrībā.

Darbības joma aptver konkrētas:

- Preces
- Pakalpojumus

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Preču un pakalpojumu pieklūstamības likums (PPPL)

Preču joma

Patērētāju universāldatoru
aparātūras sistēmas, to
operētājsistēmas

Elektroniskie lasītāji

Pašapkalpošanās termināļi:

- maksājumu termināļi
- tādi pašapkalpošanās termināļi,
kas paredzēti PPPL darbības
jomā ietilpstošo pakalpojumu
sniegšanai

Patērētāju galiekārtas ar
interaktīvu datu apmaiņu, ko
izmanto:

- elektronisko sakaru
pakalpojumiem
- piekļūtu audiovizuāliem
elektronisko plašsaziņas līdzekļu
pakalpojumiem

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Preču un pakalpojumu pieklūstamības likums (PPPL)

Pakalpojumu joma

patērētājiem paredzētie finanšu
pakalpojumi

elektroniskās tirdzniecības
pakalpojumi

elektroniskās grāmatas, to
programmatūra

elektronisko sakaru
pakalpojumi

pakalpojumi, kas nodrošina
piekļuvi audiovizuāliem
elektronisko plašsaziņas
līdzekļu pakalpojumiem

gaisa, autobusu, dzelzceļa un
ūdenstransporta pasažieru
pārvadājumu pakalpojumu
elementiem

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Pieklūstamības prasību uzskaitījums

Uzskaitījums:

Precei

Preces iepakojumam un instrukcijai

Pakalpojumam

**Preces un pakalpojuma iezīmēm, elementiem un
funkcijām**

Funkcionālā snieguma kritērijiem

Ministru kabineta 27.02.2024. noteikumi Nr.128 "Preču un pakalpojumu pieklūstamības prasības"

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

PPPL: Pārejas noteikumi

Pakalpojuma sniedzējam atļauts:

- sniegt pakalpojumu un izmantot preces, kuras tas pakalpojumu sniegšanai izmantojis līdz šim, vēl **5 gadus līdz 2030. gada 27. jūnijam**
- sniegt pakalpojumu un izmantot **pašapkalpošanās termināļu**, kurus tas pakalpojumu sniegšanai izmantojis līdz šim, līdz to saimnieciski lietderīgās izmantošanas laika beigām, bet ne ilgāk kā **20 gadus pēc tam, kad uzsākta to lietošana.**

Ar **2025. gada 28. jūniju** noteiktām **precēm** no trešajām valstīm, veicot importa procedūru, **jāatbilst PPPL prasībām.**

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

	A	B	C	D
1	Nesamērīga sloga novērtējums	PARAUGS		
2			Versija Nr.1	
3	PAMATINFORMĀCIJA			
4	Nosaukums (vai vārds, uzvārds)	PARAUDZINS, SIA		
5	UR Reģistrācijas Nr. (ja ir saistoši)	8933882234441		
6	Saimnieciskās darbības veicēja loma:	Izplātnājs (nav ne ražotājs, ne importētājs)		
7	Nesamērīga sloga novērtējums sagatavots:	03.06.2025.		
8	Novērtēšanas uzsākšana:	01.06.2025.		
9	Novērtēšanas pabeigšana:	03.06.2025.		
10	Sagatavotāja amats, V.Uzvārds (ja nepieciešams)	galvenais arhitekts V.Uzvārds		
11	Preču joma:	Pašapkalpošanās tēmiņi: bankomāti		
12	Preces veids (grupa, kategorija):	Bankomat in the wall		
13	Ražotāja nosaukums vai preču zīme:	Ražotājs, A/S		
14	Preces nosaukums:	Sienas bankomāts		
15	Modelis (tips, sērija):	401-1		
16	Cita būtiska informācija:	ražots 2022.gadā, uzstādīts pirmo reizi 2024.gada 2.maijā		
17	NOVĒRTĒJUMA KOPSAVLIKUMS			
18	Saimnieciskās darbības veicēja definētā koeficienta "x" vērtība:	45%		
19	Novērtējuma kritēriju vērtības (aprēķinās automātiski pamatojoties uz saņemtajiem):			
20	1) piekļūstamības prasību izpildes neto izmaksu samērs attiecībā pret vienspārējām izmaksām (darbības izdevumi un kapitālizdevumi), kas saimnieciskās darbības veicējam rodas, ražojot, izplatot vai importējot preci	50.00%	Sakarība = (A1+A2)/(A1+A2+B1)	PAMATOTI
21	2) saimnieciskās darbības veicēja aplēstās izmaksas un ieguvumi (ieskaitot ražošanas procesus un ieguldījumus) attiecībā pret aplēstajiem ieguvumiem personām ar invaliditāti , pamot vērā konkrētās preces lietošanas reizu daudzumu un biežumu	2.00%	Sakarība = C1/D1	NEPAMATOTI
22	3) piekļūstamības prasību izpildes neto izmaksu samērs attiecībā pret saimnieciskās darbības veicēja neto apgrozījumu	44.98%	Sakarība = (A1+A2)/E1	NEPAMATOTI
23	NOVĒRTĒJUMA KRITĒRIJU (nepieciešamības gadījumā, iespējams izdoti sīkāk norādītās izmaksu/ieguvumu pozīcijas)			
24	Vienreizējās organizatoriskās izmaksas:			
25	I) Papildus darbinieki ar pašām zināšanām par piekļūstamību	Kopējās izmaksas	Saistošās informācijas avots:	
26	II) Darbinieku apmācības piekļūstamības jautājumos	1.00 €		
27	III) Izmaksas saistībā ar jauna procesa izstrādi nolūkā iekļaut piekļūstamību proces izstrādē	1.00 €		
28	IV) Izmaksas saistībā ar piekļūstamības vadlīniju izstrādi	1.00 €		
29	V) Vienreizējās izmaksas saistībā ar piekļūstamību regulējošu šēsiņu aktu izstrādi	1.00 €		
30	(A1) KOPĒJĀS VIENREIZĒJĀS ORGANIZATORISKĀS IZMAKSAS PAR PRECI	5.00 €		
31	Pastāvīgas ražošanas un izstrādes izmaksas:			
32	I) Izstrādes izmaksas saistībā ar preces piekļūstamības elementu izveidi	Kopējās izmaksas	Saistošās informācijas avots:	
33	II) Izmaksas, kas rodas ražošanas procesā	1.00 €		
34	III) Izmaksas saistībā ar preces piekļūstamības pārbaudi	1.00 €		
35	IV) Izmaksas saistībā ar dokumentācijas sagatavošanu	1.00 €		
36	(A2) KOPĒJĀS RAŽOŠANAS UN IZSTRĀDES IZMAKSAS PAR PRECI	4.00 €		
37	(A1 + A2) KOPĒJĀS NETO IZMAKSAS ATBILSTĪBAS PRAŠĪBU IZPILDEI PAR PRECI			
38		9.00 €		
39	Darbības izdevumi un kapitālizdevumi:			
40	I) Ražošanas, izplatīšanas vai importēšanas izmaksas	Kopējās izmaksas	Saistošās informācijas avots:	
41	II) Kapitālizdevumi ražošanas, izplatīšanas vai importēšanas lomā	4.00 €		
42	(B1) KOPĒJĀS RAŽOŠANAS, IZPLATĪŠANAS VAI IMPORTĒŠANAS IZMAKSAS (DARBĪBAS IZDEVUMI UN KAPITĀLIZDEVUMI)	5.00 €		
43	(A1 + A2 + B1) KOPĒJĀS IZMAKSAS PAR PRECI	18.00 €		
44	Aplēstās izmaksas un ieguvumi:			
45	(A3) Ieguldījumi (investīcijas), ja citur nav raksturoti	Kopējās izmaksas	Saistošās informācijas avots:	
46	Aplēstie kopējās izmaksas (ieskaitot ražošanas procesus un ieguldījumus) (A1 + A2 + A3)	- €		
47	Aplēstais ekonomiskais ieguvums saimnieciskās darbības veicējam	9.00 €		
48	(C1) KOPĒJĀS APLĒSTĀS IZMAKSAS UN IEGUVUMI SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS VEICĒJAM	9.10 €		
49	(D1) APLĒSTĀS IEGUVUMS PERSONĀM AR INVALIDITĀTI	0.10 €		
50	(E1) NETO APGROZĪJUMS SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS VEICĒJAM	5.00 €		
51	Informācijas ievade un papildināšana jāveic virs šīs līnijas			

Excel rīks
"Nesamērīga
sloga
novērtējums"

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Kā ieviest pieklūstamību?

**Audits un vajadzību
izvērtēšana**

Darbinieku apmācība

**Investīcijas
tehnoloģijās**

**Sadarbība ar
ekspertiem**

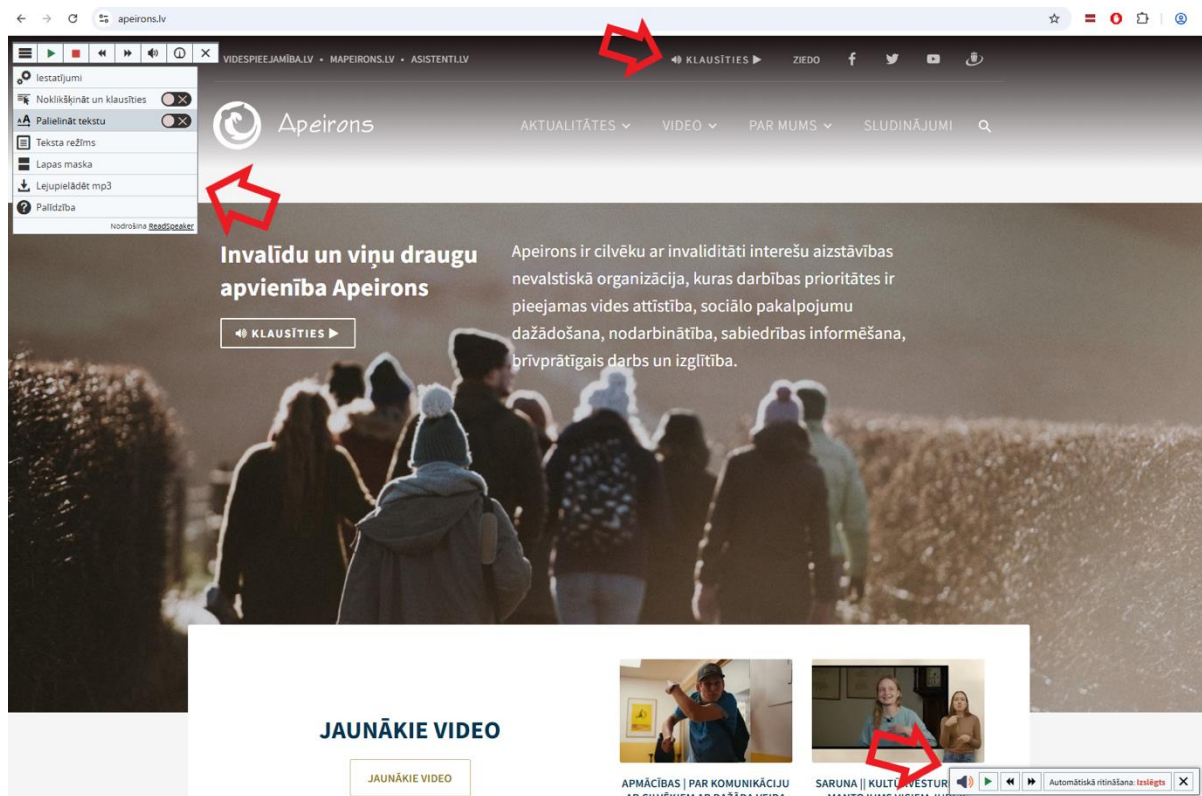

Nepārtraukts attīstības un pilnveidošanās process!

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Pieklūstamības prasību piemērs tīmekļvietnei

<https://www.apeirons.lv/>

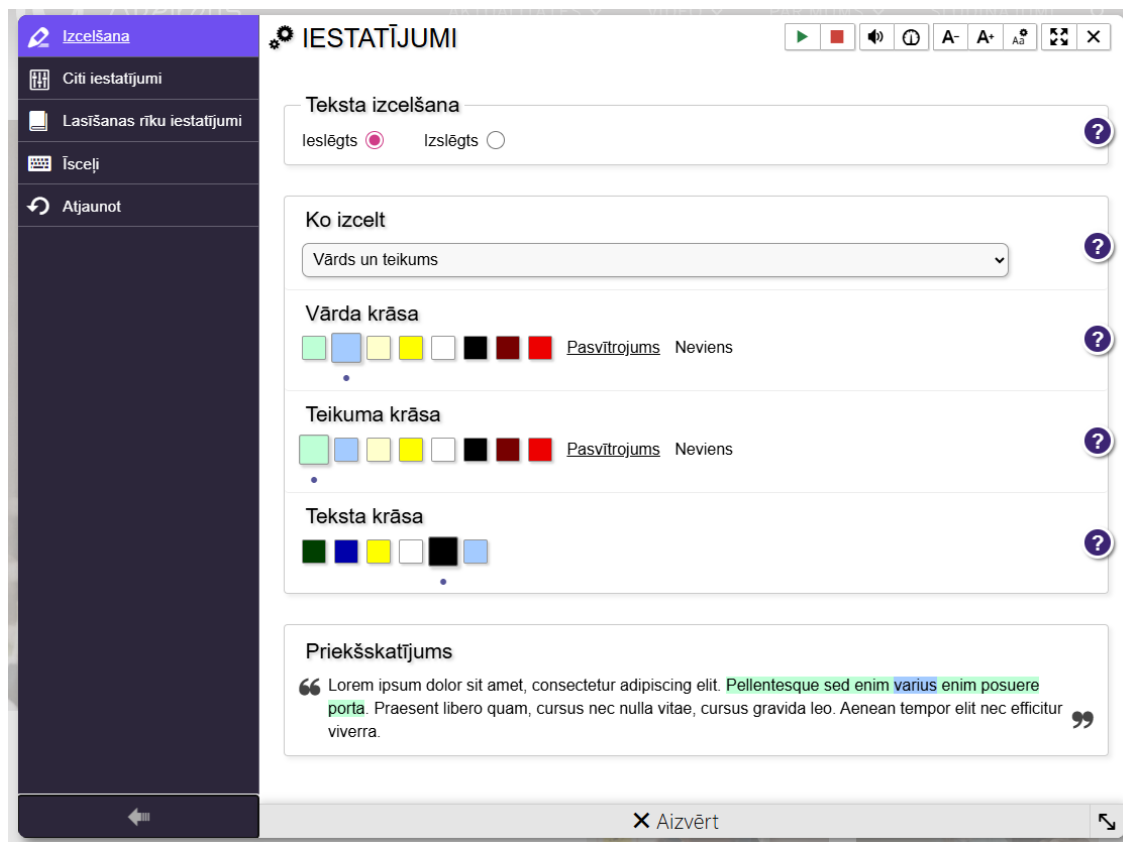
Invalīdu un viņu draugu apvienība "Apeirons":

- Klausīties tekstu
- Palielināt tekstu
- Formatēt teksta fontu, izmēru, krāsas, atstarpes
- Pārslēgties uz Teksta režīmu
- Lapas maska – fokusēts lasīšanas apgabals
- Lejuplādēt mp3 formātā
- Iespējoti īsinājumtaustiņi
- ...

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Pieklūstamības prasību piemērs tīmekļvietnei

<https://www.apeirons.lv/>

Invalīdu un viņu draugu apvienība "Apeirons":

- Klausīties tekstu
- Palielināt tekstu
- Formatēt teksta fontu, izmēru, krāsas, atstarpes
- Pārslēgties uz Teksta režīmu
- Lapas maska – fokusēts lasīšanas apgabals
- Lejuplādēt mp3 formātā
- Iespējoti īsinājumtaustiņi
- ...

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Pieklūstamība tā ir izdevība un vērtība!

Pateicos par uzmanību!